

LUND UNIVERSITY

Review of Erik Cinthio, "Minnen från Lund och Dalby" (Memories from Lund and Dalby) (Lund 2006).

Wienberg, Jes

Published in:
Fornvännen

2007

Document Version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Wienberg, J. (2007). Review of Erik Cinthio, "Minnen från Lund och Dalby" (Memories from Lund and Dalby) (Lund 2006). *Fornvännen*, (1), 66-67.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

lande och välskrivna dokument som talar om brevskrivarens andliga kris och om hur han övervinner den. Westholms brev förhindrade allt mitt arbete ända tills jag kom till sista sidan.

Brevsamlingen har också en helt annan vetenskaplig innebörd utom den arkeologihistoriska som gör den till ett aktuellt dokument i dagens forskning. Numera uppmärksammas frågor om kulturarvets betydelse alltmer. Arkeologin är en av de kulturhistoriska vetenskaper som tilldrar sig intresse i detta sammanhang. I breven finns frågeställningar som kommit i fokus i dagens diskussion om kulturarvet. Westholm talar gång på gång om vilket intryck fynden gör på arbetarna, hur de upplever att deras förfäder tydligen bott på ön sedan urminnes tider och att de skapat märkliga ting. Kännedomen om fynden och den rika forntiden sprider sig över ön, och de svenska arkeologerna blir hjältar som ger grekerna nationell självkänsla och stolthet. Jag menar att många avsnitt i breven sammantagna ger en lysande skildring av hur en grundläggande kulturarvsprocess växer fram. Den kan jämföras med liknande förlopp inom andra geografiska områden både tidigare och senare. De hundratals packlårarna med fynd som fyllde två extratåg från Nikosia till hamnen i Famagusta gav också den svenska forskningen auktoritet och självkänsla.

Det är lätt att gå vidare med frågor som blivit aktuella idag. Cypern var ett mångkulturellt samhälle både på 1920-talet och under årtusendena före Kristi födelse. Hur skildras den mångkulturella situationen och hur reagerade den lilla gruppen svenska forskare som efter en tid hamnade i centrum? Det har Westholm beskrivit utförligt och upplysande för sina föräldrar. En sådan öppenhet och uppriktighet om känslor och förhållanden skulle han troligen inte ha kunnat visa i ett offentligt sammanhang. Det ger skildringen djup och intresse.

Boken har blivit en ovanlig och värdefull källskrift där brevskrivaren oplanerat också har träffat rätt inom ett forskningsområde utanför sitt egentliga arkeologiska ämne. De arkeologihistoriska resultaten är uppenbara. Därtill kommer den åskådliga framställningen av hur det cypriotiska kulturarvet förändras och det svenska påverkas. Forskning om kulturarvets betydelse

och innebörd är nu aktuellare än någonsin. Ur den aspekten har boken blivit en redogörelse för en kultursociologisk process. En sådan undersökning hörde inte till Alfred Westholms tid, i varje fall inte inom arkeologin. Idag blir hans skrift en källa för sådan forskning.

År 1933 publicerade Einar Gjerstad, expeditionens skicklige ledare, en mycket uppskattad populärvetenskaplig bok, *Sekler och dagar*, som nu gör ett blekt intryck när jag läser Westholm. Westholms brevsamling är trots sin privata karaktär, eller kanske just därför, en flerbottnad vetenskaplig källskrift som också är en engagerad och fängslande berättelse. Breven lyser av Alfros entusiasm inför upplevelsena av naturen, som förändrar honom, och av hans kritiska medkänsla med människorna på ön. Breven från Cypern kan läsas på många sätt, men man glömmet dem inte.

Evert Baudou

Institutionen för arkeologi och samiska studier

Umeå universitet

SE-901 87 Umeå

evert.baudou@telia.com

Erik Cinthio, *Minnen från Lund och Dalby*. Lund 2006. 127 s. ISBN 978-91-972537-0-3.

Domkyrkan i Lund och kyrkan i Dalby är centrala monument, som självklart förekommer i arkitekturhistoriska och konsthistoriska översiktsverk. Monumentens komplicerade utveckling genom närmare tusen år har diskuterats sedan mitten av 1800-talet i talrika monografier och artiklar författade av personer som Carl Georg Brunius, Sten Anjou, Otto Rydbeck och Erik Cinthio.

Erik Cinthio, som etablerade medeltidsarkeologin (nu omvandlad till historisk arkeologi) som självständig disciplin vid Lunds universitet, har forskat om kyrkorna i Lund och Dalby under omkring 60 år. Utöver doktorsavhandlingen har han skrivit talrika artiklar om kyrkorna i svenska, tyska och engelska monografier och tidskrifter. Här presenteras viktiga forskningsresultat, men det kan vara svårt att hitta texterna. Det föreligger heller inte nyare monografier i

t.ex. »Sveriges kyrkor», som beskriver vår tids kunskap om monumenten, deras omgivningar, kalkmålningar, inventarier och gravar.

Det är frestande att betrakta Lund och Dalby tillsammans, eftersom de två romanska katedralerna ligger inom synhåll från varandra. Även kyrkan i Dalby var domkyrka under en kort tid på 1000-talet. Lund och Dalby har nu presenterats i föreliggande antologi, som samlar fjorton av Erik Cinthios texter. Antologin är utgiven i samarbete mellan Cinthio, Lunds domkyrka och Dalby kyrkoråd med Lone Mogensen som redaktör.

Det är berömvärt att så många av Cinthios artiklar har samlats och utgivits. Den första artikeln, från 1947, är en rapport från en undersökning av klostergången i Dalby. Den senaste, från 2006, är en kort text om dopfunten i Dalby. De tysk- och engelskspråkiga artiklarna har översatts och därmed gjorts lättare tillgängliga. Flera av artiklarna är kyrkoarkeologiska klassiker, ja, små mästerverk, som absolut förtjänar nytryck och förnyad uppmärksamhet. Det gäller presentationen av undersökningarna av kungsgården i »Dalby kungsgård» från 1983; revideringen av synen på de tidigaste faserna i Lunds domkyrkas utveckling i »Lunds domkyrkas förhistoria» från 1990; den spännande tolkningen av ett kapitel i »Dalby kyrkas stiftare och donatorer» från 1992; samt ett resonemang som just sammanför Lund och Dalby med hjälp av stenhuggarmärken i »Talande tecken och en kämpande ärkebiskop» från 1997. Här, som i många andra arbeten av medeltidsarkeologer eller historiska arkeologer, bildar de materiella spåren utgångspunkt för inspirerande nytolkningar av historien, där de lokala monumenten sätts in i en europeisk kontext.

Antologin är dock inte utan brister. Längst bak uppräknas i kronologisk ordning var och när artiklarna ursprungligen har publicerats. Men i själva antologin kommer artiklarna i en annan och för mig obegriplig ordning. Här saknas även en mer utvecklad efterskrift samt hänvisningar till aktuell forskning och litteratur kring monumenten i Dalby och Lund. Namn som Thomas Rydén, Anders Andrén och Gunhild Eriksdotter hade hjälpt läsaren vidare. När Cinthio i en artikel (s. 58) efterlyser en byggnadsarkeologisk undersökning av västlängan i Dalby kloster så

hade varit bra att påpeka att en sådan genomförts av Eriksdotter och publicerats i hennes doktorsavhandling från 2005. Vidare hänvisas i en av antologins artiklar (s. 89) till en annan artikel av Cinthio, men utan angivelse om att just den texten återfinns i samma volym. Det redaktionella hade således behövt ytterligare insatser.

Minnen från Lund och Dalby är inte en populärvetenskaplig bok. Man får inte låta sig förleda av Andrzej Ploskis snygga omslagsbild. Texterna är ibland skrivna på en lite snirklig akademisk prosa med många negationer och omskrivningar som inte lämpar sig för hängmattan. Latinska citat förekommer, tyvärr utan översättningar. När nu de tyska och engelska artiklarna har översatts kunde man ha gjort den lilla extra ansträngningen att även översätta latinet, om syftet är att nå utanför en snäv krets av latinkunniga.

Beröm och kritik, men boken rekommenderas som en introduktion till många viktiga forskningsresultat kring domkyrkan i Lund och kyrkan i Dalby. Den blir en utmärkt utgångspunkt för nya studier.

Jes Wienberg

Institutionen för Arkeologi och Antikens historia

Lunds Universitet

Box 117

SE-221 00 Lund

Jes.Wienberg@ark.lu.se

Peter Tångeberg, *Retabel und Altarschreine des 14. Jahrhunderts. Schwedische Altarausstattungen in ihrem europäischen Kontext*. KVHAA. Stockholm 2005. 295 s. ISBN 91-7402-346-2.

Dette prægtige værk er en omfattende fremlæggelse og diskussion af de svenske altertavler eller 'retabler' fra 1300-tallet, hele 44, som for de 34's vedkommende findes på Gotland. Emnet er således i høj grad gotlandsk. Men det er lige så fuldt europæisk, fordi tavlernes forudsætninger må søges ud over Vesteuropa, hvor så tidlige alterbilleder nu er store sjældenheder. Bogens store fortjeneste er, at den ikke blot leverer en indsigtfuld publicering af det omfattende svenske materiale. Den demonstrerer også, hvorledes disse nordiske værker må være uom-